

Дванадесета Международна олимпиада по лингвистика

Пекин (Китай), 21–25 юли 2014 г.

Задача за отборното състезание

Даден е текстът на „Всеобщата декларация за правата на човека“ на български и арменски език. Арменските изречения са дадени с латинска транскрипция, по азбучен ред.

Определете кое арменско изречение на кое българско отговаря.

—*Борис Иомдин, Иван Держански*

-
1. (a) Всички хора се раждат свободни и равни по достойнство и права.
(b) Те са надарени с разум и съвест и следва да се отнасят един към друг в дух на братство.
 2. (a) Всеки човек трябва да има всички права и свободи, провъзгласени в тази декларация, без никакви различия, основани на раса, цвят на кожата, пол, език, религия, политически или други възгледи, национален или социален произход, материално, обществено или друго положение.
(b) Освен това няма да се допускат никакви различия, основани на политическия, правния или международния статут на държавата или територията, към която принадлежи човек, без оглед на това, дали тя е независима, под попечителство, несамоуправляваща се или подложена на каквото и да е друго ограничение на суверенитета.
 3. Всеки има право на живот, свобода и лична сигурност.
 4. Никой не трябва да бъде държан в робство или крепостничество; робството и търговията с роби са забранени във всичките им форми.
 5. Никой не трябва да бъде подлаган на изтезания или на жестоко, нечовешко или унизително третиране или наказание.
 6. Всеки човек, където и да се намира, има право на признаване на неговата правосубектност.
 7. (a) Всички хора са равни пред закона и имат право, без каквато и да е дискриминация, на еднаква закрила от закона.
(b) Всички хора имат право на еднаква защита срещу каквато и да е дискриминация, нарушаваща тази декларация, както и срещу всяко подбуждане към дискриминация.
 8. Всеки човек има право на ефективно възстановяване на правата си от компетентните национални юрисдикции за действия, нарушаващи негови основни права, признати му от конституцията или закона.
 9. Никой не може да бъде подлаган на произволен арест, задържане или изгнание.
 10. Всеки човек има право, въз основа на пълно равенство, на справедливо и публично разглеждане на неговото дело, от независим и безпристрастен съд, за установяване на неговите права и задължения, както и за разглеждане на каквото и да е наказателно обвинение, предявено срещу него.

11. (a) Всеки човек, който е обвинен в престъпление, има право да бъде считан за невинен до доказване на неговата вина, в съответствие със закона, в публичен процес, по време на който са му били осигурени всички необходими гаранции за неговата защита.
(b) Никой не може да бъде осъден за действие или бездействие, което в момента на извършването му не е съставлявало престъпление по националното или международното право.
(c) Не може също така да бъде налагано наказание, по-тежко от онова, което е било предвидено по времето, когато е било извършено престъплението.
12. (a) Никой не може да бъде подлаган на произволна намеса в личния му живот, семейството, жилището и кореспонденцията, нито на посегателства върху неговата чест и добро име.
(b) Всеки човек има право на закрила от закона срещу подобна намеса или посегателства.
13. (a) Всеки човек има право свободно да се придвижва и да избира своето местожителство в пределите на всяка държава.
(b) Всеки човек има право да напусне всяка страна, включително и своята, и да се връща в страната си.
14. (a) Всеки човек има право да търси убежище и да се възползва от убежище в други страни, когато е преследван.
(b) Това право не може да бъде ползвано, когато действителното основание за преследване е неполитическо престъпление или деяние, което противоречи на целите и принципите на Организацията на обединените нации.
15. (a) Всеки човек има право на гражданство.
(b) Никой не може да бъде произволно лишен от своето гражданство, нито да му бъде отказано правото да смени гражданството си.
16. (a) Мъжете и жените, навършили пълнолетие, без каквито и да било ограничения, основани на раса, националност или религия, имат право да сключат брак и да образуват семейство.
(b) Те се ползват с равни права при сключване на брака, по време на брака и при неговото разтрогване.
(c) Бракът може да се сключи само с доброволното и пълно съгласие на бъдещите съпрузи.
(d) Семейството е естествена и основна клетка на обществото и има право на закрила от обществото и от държавата.
17. (a) Всеки човек има право на собственост, индивидуално или съвместно с други лица.
(b) Никой не може да бъде произволно лишен от своята собственост.

18. Всеки човек има право на свобода на мисълта, съвестта и религията; това право включва правото да смени религията или убежденията си, както и свободата да изповядва религията или убежденията си, индивидуално или колективно, публично или частно, чрез обучение, обреди, богослужение и ритуали.
19. Всеки човек има право на свобода на убеждение и на изразяването му; това право включва свободата безпрепятствено да се придържа към своите убеждения, както и правото да търси, да получава и да разпространява информация и идеи чрез всички средства и без оглед на държавните граници.
20. (a) Всеки човек има право на свобода на мирни събрания и сдружения.
(b) Никой не може да бъде принуждаван да участва в каквото и да било сдружение.
21. (a) Всеки човек има право да участва в управлението на своята държава пряко или чрез свободно избрани представители.
(b) Всеки човек има право на равен достъп до обществените и държавни служби на своята страна.
(c) Волята на народа трябва да бъде основата на властта на правителството; тази воля трябва да се изразява чрез периодични и действителни избори, при всеобщо, равно и тайно гласуване или чрез равностойна процедура, осигуряваща свобода на гласуването.
22. Всеки човек, като член на обществото, има право на социална сигурност и на осъществяване — чрез национални усилия и международно сътрудничество и в съответствие с устройството и ресурсите на съответната държава — на икономическите, социалните и културни права, необходими за неговото достойнство и за свободното развитие на неговата личност.
23. (a) Всеки човек има право на труд, на свободен избор на работа, на справедливи и благоприятни условия на труда, както и на закрила срещу безработица.
(b) Всеки човек, без каквато и да е дискриминация, има право на равно възнаграждение за равен труд.
(c) Всеки, който се труди, има право на справедливо и задоволително възнаграждение, което да осигури на него и неговото семейство съществуване, съответстващо на човешкото достойнство и допълнено, ако е необходимо, с други средства за социална защита.
(d) Всеки човек има право да учредява професионални съюзи и да членува в тях за защита на своите интереси.
24. Всеки човек има право на почивка и отдых, включително на разумно ограничаване на работното време и на периодичен платен отпуск.
25. (a) Всеки човек има право на жизнено равнище, включително прехрана, облекло, жилище, медицинско обслужване и необходимите социални грижи, което е необходимо за поддържане на неговото и на семейството му здраве и благосъстояние, и право на осигуряване в случай на безработица, болест, инвалидност, овдовяване, старост или други случаи на лишаване от средства за съществуване по независещи от него причини.
(b) Майките и децата се ползват с особени грижи и подпомагане.
(c) Всички деца, родени в брака или извън брака, трябва да се ползват с еднаква социална защита.

26. (a) Всеки човек има право на образование.
(b) Образованието трябва да бъде безплатно, поне на начално и основно равнище.
(c) Началното образование трябва да бъде задължително.
(d) Техническото и професионалното образование трябва да бъдат общодостъпни, а висшето образование трябва да бъде еднакво достъпно за всички на основата на техните способности.
(e) Образованието трябва да бъде насочено към цялостно развитие на човешката личност и засилване на уважението към правата на човека и основните свободи.
(f) Образованието трябва да съдейства за разбирателството, търпимостта и приятелството между всички народи, расови или религиозни групи, както и да подпомага дейността на Организацията на обединените нации за поддържане на мира.
(g) Родителите имат право на предимство при избора на вида образование, което да получат техните деца.
27. (a) Всеки човек има право свободно да участва в културния живот на обществото, да се наслаждава на изкуствата, да участва в научния напредък и да се ползва от неговите достижения.
(b) Всеки човек има право на закрила на моралните и материалните си интереси, които са резултат от каквото и да е научно, литературно или художествено произведение, на което той е автор.
28. Всеки човек има право на социален и международен ред, при който правата и свободите, провъзгласени в тази декларация, могат да бъдат напълно осъществени.
29. (a) Всеки човек има задължения към обществото, в което единствено е възможно свободното и цялостно развитие на неговата личност.
(b) Всеки човек, при упражняването на своите права и свободи, е подчинен само на такива ограничения, установени със закон, изключително с цел да се осигури необходимото признаване и зачитане правата и свободите на другите и за удовлетворяване на справедливите изисквания на морала, обществения ред и общото благоденствие в едно демократично общество.
(c) Тези права и свободи при никакви обстоятелства не могат да бъдат упражнявани в противоречие с целите и принципите на Организацията на обединените нации.
30. Нищо в тази декларация не може да бъде тълкувано като предоставящо право на някоя държава, група или лице да се занимават с каквато и да е дейност или да извършват действия, насочени към унищожаване на правата и свободите, провъзгласени в тази декларация.
-